

Obračunska vrijednost koeficijenta, koja služi kao osnovica za obračun startnog dijela zarade, ne može biti manja od 90€, za navedeni period.

Koeficijent složenosti je utvrđen ugovorom o radu, odnosno opštim ili granskim kolektivnim ugovorom za određenu stručnost i složenost poslova.

Bruto zarada obuhvata neto zaradu, porez na dohodak fizičkih lica i doprinose za obavezno socijalno osiguranje iz zarade koju plaća zaposleni.

Dalji obračun:

1. Doprinos PIO zaposleni	15% x 346.5 = 51.98
2. Doprinos zdravstvo zaposleni	8.5% x 346.5 = 29.45
3. Doprinos od nezaposlenosti	0.5% x 346.5 = 1.73
4. Porez na zarade	9% x 346.5 = 31.19
	Σ = 114.35€

1. Doprinos PIO poslodavac	5.5% x 346.5 = 19.06
2. Doprinos zdravstvo poslodavac	3.8% x 346.5 = 13.17
3. Doprinos od nezaposlenosti	0.5% x 346.5 = 1.73
4. Doprinos za Fond rada	0.2% x 346.5 = 0.69
	Σ = 34.65€

Na kraju: 346.5 - 114.35 = 232.15 € je neto plata za isplatu radniku.

Trošak za onog koji isplaćuje plate sadrži i dio doprinosa za poslodavca 346.5 + 34.65 = **381.15€**, što čini ukupno plaćanje radniku i državi za ovu platu.

Važno je naglasiti da **minimalna zarada** zaposlenog za puno radno vrijeme u mjesecu ne može biti niža od 30% prosječne zarade u Crnoj Gori u prethodnom polugodištu. U slučaju da takva zarada zaposlenog iznosi manje od minimalne, poslodavac mora isplatiti zaradu u visini minimalne.

Takođe, i poslodavac mora uplaćivati iznos od 0,2 % na zaradu zaposlenog, što je namijenjeno posebnom **fondu za prevenciju radne invalidnosti**.

Investiciono-razvojni fond
Crne Gore A.D.

INVESTICIONO-RAZVOJNI FOND CRNE GORE

Bulevar Sv. Petra Cetinjskog 126/1
81000 Podgorica
Tel: +382 20 229 570
Fax: +382 20 229 571
info@irfcg.me
www.irfcg.me

Investiciono-razvojni fond
Crne Gore A.D.

OSNOVNE STVARI O POREZIMA I OSTALIM DAŽBINAMA

Porezi u Crnoj Gori

Posljednjih nekoliko godina Vlada Crne Gore opredijelila se za postepeno smanjivanje i ujednačavanje poreskih obaveza. Većina crnogorskih poreza svrstava se u najmanje u okruženju i Evropi. Država je na taj način htjela da stvori povoljan biznis ambijent, privuče strane investicije i poveća zaposlenost.

Neki porezi su istovjetni za fizička i pravna lica, a neki su specifični samo za određenu biznis grupu. Pored toga, svi budući investitori treba da znaju procedure i rokove podnošenja poreskih prijava, kao i nadležnost organa kojem se dokumenta podnose.

Osnovne kategorije poreza u Crnoj Gori:

- Porez na dohodak fizičkih lica,
- Porez na dobit pravnih lica,
- Porez na dodatu vrijednost,
- Porez na promet nepokretnosti,
- Porez na promet upotrebljivanih putničkih vozila

Pored poreza, prilikom ostvarivanja prava iz radnog odnosa, plaćaju se i doprinosi za:

- Zdravstveno osiguranje,
- Penzijsko i invalidsko osiguranje,
- Osiguranje od nezaposlenosti

Pored poreza na nivou države, svaka lokalna uprava ima svoje prireze i takse, koje su različite od jedne do druge opštine.

Nakon postupka i procedure registracije, Poreska uprava izdaje rješenje o upisu u registar poreskih obveznika svakom licu, bilo fizičkom ili pravnom.

Poreski obveznik - FIZIČKO LICE je svaka registracija za obavljanje djelatnosti koja nije preduzeće. Svako lice prilikom otpočinjanja djelatnosti može zahtijevati od poreskog organa jedan od dva oblika plaćanja poreza:

- Paušalno oporezivanje,
- Oporezivanje po stvarnom dohotku

Paušalni poreski obveznik može biti svaki preduzetnik čiji ukupan promet u prethodnoj godini nije prešao 18.000€ ili ako prvi put počinje da obavlja djelatnosti, da planirani promet u tekućoj godini neće preći 18.000€.

Zahtjev za paušalno oporezivanje se podnosi Poreskoj upravi u roku od pet dana od dana registracije osnovne djelatnosti. Ovo oporezivanje vrši se po unaprijed određenim kriterijumima poreskog organa i kategorizacije djelatnosti u četiri grupe, koje se razlikuju po visini mogućih prihoda (od 5.000€ do 18.000€) i visini dozvoljenih troškova za odbitak od ostvarenog prihoda (od 75% do 35%).

Kod paušalnog oprezivanja, poreski organ za tekuću godinu rješenjem određuje fiksni iznos poreza i doprinosa koji treba da se plaćaju svakog mjeseca do kraja kalendarske godine i donošenja rješenja za narednu godinu. Paušalni obveznik nema drugih obaveza po porezima i doprinosima, osim ako ima još zaposlenih radnika.

Paušalni obveznik je obavezan da vodi samo knjigu prometa kao osnovnu knjigovodstvenu evidenciju, a ukoliko se bavi maloprodajom, mora posjedovati poresku registar kasu ili ovjerene paragon blokove.

Zahtjev poreskom organu za oporezivanje po stvarnom dohotku podrazumijeva vođenje knjigovodstvene i poslovne evidencije i preduzetnik sam obračunava sve svoje obaveze po osnovu radnih odnosa i poslovanja i podnosi mjesečne i godišnje prijave poreskom organu.

Preduzetnik, koji je oporezovan na ovaj način, je obveznik podnošenja godišnje prijave poreza na dohodak fizičkih lica. Podnošenjem te prijave, preduzetnik se konačno oporezuje za godinu koja je prošla.

Prijava se podnosi do kraja aprila tekuće godine za prethodnu nadležnoj područnoj jedinici Poreske uprave.

Preduzetnik je obveznik poreza i doprinosa za sebe i sve zaposlene radnike. Sa isplatom ličnih primanja obračunavaju se i plaćaju doprinosi za zdravstveno i penzijsko osiguranje u visini 32,8 % (za zaposlene i poslodavca), porez na dohodak u visini 9% i dopinos za osiguranje od nezaposlenosti 1%. Osnovica za obračun je bruto lično primanje.

Obavljanjem djelatnosti i ostvarivanjem prihoda plaća se i više vrsta taksi lokalnoj upravi, zavisno od posla kojim se preduzetnik bavi. Ukoliko preduzetnik planira da će oporezivi promet od obavljanja djelatnosti iznositi više od

18.000€, onda ima obavezu registracije za PDV, na način i po procedurama koje su opisane za preduzeća. Preduzetnik se može registrovati i dobrovoljno za PDV i ako prihod ne prelazi iznos od 18.000€, ako smatra da sistem PDV-a može doprinijeti boljem poslovanju.

Novim izmjenama ovog zakona (od marta 2012. godine) predviđeno je da i fizička lica - preduzetnici mogu biti oslobođeni plaćanja poreza na prihode od proizvodne djelatnosti u nerazvijenim opštinama do osam godina od početka rada u tim opštinama. Oslobođanje ne važi za primarnu poljoprivrednu proizvodnju, ribarstvo, transport itd.

Porez na dobit pravnih lica

PRAVNA LICA - preduzeća u principu se formiraju radi obavljanja djelatnosti u većem obimu i mogu se kvalifikovati kao mikro, mala, srednja i velika preduzeća.

Samo ime govori o obimu njihove djelatnosti, no, u suštini, svi su obveznici istih poreza. Obveznici ovog poreza su preduzeća osnovana u Crnoj Gori i preduzeća koja su osnovana u drugoj državi, a svoje poslovanje u Crnoj Gori obavljaju preko registrovane stalne poslovne jedinice.

Svako preduzeće, bez obzira na veličinu, je obveznik **poreza na dobit pravnih lica**. To je poreski oblik koji se plaća u tekućoj poslovnoj godini za prethodnu. Plaćanje se izračunava kao procenat od neto ostvarenih rezultata poslovanja i vrši zajedno sa podnošenjem godišnje prijave do kraja marta. Tom prilikom, nadležnoj područnoj jedinici poreskog organa podnosi se obrazac (PD) zajedno sa bilansom stanja i bilansom uspjeha.

Na osnovu rezultata poslovanja iz svoje poslovne evidencije svako preduzeće sâmo obračunava i plaća iznos poreza. **Stopa poreza je proporcionalna i iznosi 9%** od poreske osnovice koja se utvrđuje u skladu sa računovodstvenim i poreskim propisima.

Za one koji tek počinju da posluju, dakle, novoosnovano pravno lice, koje obavlja proizvodnu djelatnost u privredno nedovoljno razvijenim opštinama, ima pravo na poresko oslobođanje od plaćanja poreza na dobit u **prvih 8 godina** od početka obavljanja te djelatnosti. Oslobođanje ne važi za primarnu poljoprivrednu proizvodnju, ribarstvo, transport itd.

Porez na dodatu vrijednost

U principu, preduzeća - pravna lica registrovana su za ostvarivanje prava i obaveza iz **Zakona o porezu na dodatu vrijednost**. Poreski obveznik koji u periodu od 12 mjeseci ili kraćem ostvari oporezivi promet proizvoda i usluga koji prelazi 18.000€, mora se registrovati za PDV.

Prijava (PR PDV-1) za registraciju se podnosi nadležnoj područnoj jedinici poreskog organa i to najkasnije do 20. u mjesecu koji slijedi nakon mjeseca u kojem je ostvaren propisani limit za registraciju (računajući kumulativno od početka tekuće godine po mjesecima). Na osnovu podnesene prijave, nadležni organ izdaje rješenje o registraciji za PDV.

Nakon toga, preduzeće je obavezno da do svakog 15. u mjesecu podnese prijavu za PDV za prethodni mjesec. Sa podnošenjem prijave, iskazana poreska obaveza mora biti plaćena, odnosno, ako postoji pretplata poreza, podnijeti zahtjev za povraćaj. Prijava za PDV mora se podnijeti i ako preduzeće nije ostvarilo promet od poslovanja u mjesecu za koji se podnosi (prazna prijava).

Predmet oporezivanja PDV-a je promet proizvoda i promet usluga koje preduzeće u okviru obavljanja svoje djelatnosti vrši uz naknadu i uvoz proizvoda u Crnu Goru (kada porez obračunava Uprava carina).

Stope PDV-a su različite za određene vrste proizvoda, tako da se PDV najviše obračunava i plaća po **opštoj stopi od 17%** od svakog prometa proizvoda, usluga i uvoza proizvoda, osim od prometa proizvoda, usluga i uvoza proizvoda za koje je propisano da se PDV plaća po **sniženoj stopi od 7%**, kao i od prometa proizvoda, usluga i uvoza proizvoda za koje je **propisana nulta stopa** PDV-a.

Sva preduzeća koja svoju djelatnost obavljaju preko maloprodajnih objekata i isporuke proizvoda i usluga naplaćuju u gotovom novcu, obavezna su da promet evidentiraju preko registar kase i da za svaku isporuku izdaju fiskalni račun.

Preduzeća su, takođe, obavezna da u okviru pitanja **iz radnog odnosa** obračunavaju i plaćaju poreze i doprinose prilikom isplate svih zarada u procentima i na način opisan u dijelu oporezivanja po stvarnom dohotku.

Ostali porezi

Ukoliko preduzeće kupuje novo **putničko vozilo**, obavezno je platiti i PDV prilikom preuzimanja (bez prava odbitka, osim za predviđene izuzetke), a ukoliko kupuje polovno

motorno vozilo, preduzeće plaća porez na promet upotrebljivanih motornih vozila 5% na vrijednost osnovice koju je procijenio poreski organ. Porez se mora platiti u roku od 15 dana.

U slučaju kada preduzeće kupuje **poslovni prostor** za obavljanje sopstvene djelatnosti od investitora, u cijenu mora biti uračunat i PDV, za koji preuzeće ima pravo odbitka. Ukoliko se kupovina poslovnog prostora vrši od vlasnika koji nije investitor, isti je obveznik poreza na promet nepokretnosti kao neko ko je stiće. Osnovica - vrijednost nekretnine se, u principu, utvrđuje na osnovu dokumentacije, a ukoliko odstupa od stvarne vrijednosti, onda procjenu vrši poreski organ.

Porez na promet nepokretnosti obračunava se po stopi od 3 % na vrijednost nekretnine, a poreska obaveza počinje da teče, odnosno kupovina se mora prijaviti nadležnoj područnoj jedinici poreskog organa u roku od 15 dana od dana sklapanja ugovora o kupovini. Porez se plaća u roku od 15 dana od dana dobijanja rješenja poreskog organa.

Za kašnjenja u plaćanju poreskih obaveza poreski organ obračunava zateznu kamatu u iznosu od 0.03 % dnevno na vrijednost poreskog duga.

Obračun zarada

U tabeli su pokazani primjeri obračuna bruto zarada:
- Za **koeficijente složenosti posla** 3,00, 6,00 i 9,00,
- Pod pretpostavkom da zaposleni ima **9 godina radnog staža**, odnosno da se njegova zarada za minuli rad uvećava za 5%. (do 10 godina radnog staža uvećava se 0,5% po godini, od 10-20 godina 0,75%, preko 20 godina 1%).

Iznos bruto zarade za period poslije 01.07.2012.godine

Koeficijent složenosti posla	Startni dio	Bruto zarada
3,00	63 + 3*1.05*90	=346,5
6,00	63 + 6*1.05*90	=630
9,00	63 + 9*1.05*90	=913,5

Zarada za puno radno vrijeme od 176 časova u mjesecu obračunava se po formuli:

Zarada= Startni dio zarade + Koeficijent složenosti uvećan za minuli rad x Obračunska vrijednost koeficijenta

Startni dio zarade od 01.07 do 31.12.2012. godine ne može biti manji od 63€.